

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

De modis conuertendi vel adiuuandi in spiritu peccatores. Cap. VI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78821](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78821)

erat, nullus laceſcit; illum verò adeo nuper, animoſum, quoniam latere volebat, vox ancilla deiecit. Quòd rectè intelligens Faber, iam inde à principio imperauerat ſibi ne quid in conuentu hominum conueneret, ne quid diſſimularet: ſed perpetuis de Deo, deq; virtute colloquii, quid proficeretur, oſtenderet: vt nemo ſe præſente auerteret, aut nimis prudenter aliquid facere, aut mollem aliquem & delicatum inferre ſermonem. Et, vt de eo ſcribit P. Roderus in Caniſij virà l. 1. c. 2. referens epiſtolam P. Caniſij Moguntiaè datam. Nullum ex illius ore verbum, ſue in vſu familiarique congreſſione, ſue dum menſe accumbit, prodire audio, niſi quòd Dei honorem & pietatem ſonet, neque tamen ob ſacundiam audientibus grauis ac moleſtus eſt. Didicerat videlicet ab ipſo Chriſto ſanctiſ epulas condire colloquiis, nec vt plerique poſitis ſibi ante oculos cibi ſauantibus ſallebatur, ſed ventre ac palato ſuperior, ſtauerat ſibi eſſe conuiuium diuini ſermonis eſcam, non blanda voluptatis illecebram: Excellebat enim in familiari colloquio. Ideò Orland. l. 9. hiftoriè de eo diſſerens: Dicebat interdum ad populum: ſed in congreſſu familiarique colloquio viſ maior. In hoc ille paretur omnia, in hoc herebat & habitabat. Quia, vt ait Seneca epiſt. 38. Plurimum proficit ſermo, qui minuatim irreperit animo. Quocirca, qui non habent concionandi donum, procurent priuatis ſermonibus inuare alios; ſæpè plures, quàm alij concionando, inuabunt.

416. Agnouit hoc & Seneca epiſt. 38. Cùm enim ſermonem familiarem priuatumq; præpoſuiſſet publico & clamoroſo, ſubdit: Philoſophia (id eſt, doctrina moralis) bonum conſilium eſt: conſilium nemo clamore dat. Aliquando videntur eſſe & illi, vt ita dicam, concionibus, vbi qui dubitat, impellendus eſt. Vbi verò hoc non agendum eſt, vt velis diſcere, ſed vt diſcat, ad hæc ſubmiſſiora verba veniendum eſt. Facilius intrant ſed & hærent; nec enim multum opus eſt, ſed efficaciſ: ſeminis modo ſpargenda ſunt, quod quamuis ſit exiguum, cùm occupauit idoneum locum, vires ſuas explicat, & ex minimo in magnos auctus diſſunditur.

417. Nec tantum inſtat feminum ſunt verba pia, & ſpiritualia, ſed tanquam ros hortos perfundens & fecundans. Nam zelo præditi, tanquam rore quodam caeleſti, ſermone ſpirituali, irrigant corda Auditorum, ſecum familiariter colloquentium. Hoc enim probis & zelofis paſtoribus animarum, commendauit Deus Pater S. Catharinae Senen. c. 119. Dialog. Iſti, inquit, erant hortulani veri, qui ſolliciti cum ſancto zelo atque timore Dei ſpinaſ peccatorum euellabant, plantando virtutum odoriferas in Eccleſiâ ſanctâ plantas: vnde ſubditur vivebant virtuoſè cum ſancto timore, quotidie reſcèntes, veluti odoriferi flores in corpore myſtico S. Matris Eccleſiæ. Et c. 146. Nobiliorem titulum dat Deus Pater iis, qui attendunt animarum profectui. Ad quem inter alia potiſſimum eſſe inſtitutam Societatem Ieſu aiunt Paulus 3. p. 3. Iulius 3. p. 53. Gregorius 13. p. 227. Verè, inquit, tales appellari poſſent alter Ieſus Chriſtus Crucifixus vni genitriciſ Opu, 6. Tom. 2.

tus meus, ex eò quòd aſſumpſerint officium eius Ipſe venit veluti Mediator, vt miſeriam auferret. & ita pacificaret hominem. & mihi reconciliaret, tolerando multa patienter; ita faciunt iſti cum deſiderio cruciato ſancto ſuo, qui mediatores efficiuntur cum orationibus humilibus; cum verbis exhortationis, & ſuam vitam ſanctam proponunt omnibus in exemplum. Relucent in eis lapides præcioſi virtutum, cum verà patientiâ, ſupportando defectus aliorum. Iſti ſunt hami, cum quibus capiunt animas.

419. Quàm ſit autem excellens hoc opus, declarauit Deus Pater etiam per B. M. Magdalenam de Pazziſ in quodam raptu 3. parte vitæ §. Octaua nocte, ſic dicentem: Sicut Trinitas diſtillat & inſluit ſuam gratiam in creaturas diſpoſitas, ſic anima diſtillat anxium deſiderium proximorum, & inſluit forte velle, vt creatura redeat ad ſuum Creatorem, & hoc diſtillamentum, ad eò eſt intrinſecum, vt penetret & perueniat ad ipſum cor Verbi, quod ſibi multum complacet de tali diſtillamento. Et cùm anima non poſſit iterum creare hominem, audeo dicere, Deum Creatorem omnium iterum creat in illis animalibus qua eum perdiderunt, & propter animas recuperatas dicitur Recreati, id eſt, iterum creatus Deus. Magna eſt iſta zeli excellentia, ſi eà rectè vtamur & prudenter.

420. Quocirca meritò S. Chryſoſtomus epiſt. 54. excitans Gerontium Presbyterum ad quoddam iter ſuſcipiendum pro inuandis animabus, ſic ſcribit: Huius profectioſ non paruum mercedem es habiturus. Quod ſi profectioſ, multò profectò magis ſeres ipſas tractes, multumq; ſtudium adhibeas. Si quidem huiusmodi peregrinationes (vti ſunt noſtræ Miſſiones) ſuſcipere, longè præſtantius eſt atque conducibilius, quàm domi deſidere. Illic enim degens, hæc etiam habere poteſ, qua nunc habes: hoc eſt, ieiunium, vigiliæ, catechizatioque Chriſtiana Philoſophia genera. Domi autem deſidens, ea lucrari non poteſ, qua, ſi in illa regione commoraberis, ad ipſi poſſeſ, nimirum, tot animarum ſalutem, periculorum mercedem, tantaque animi promptitudinis ac ſtudij præmium. Nam ne ipſa quidem animi promptitudo præmio caret.

CAPVT SEXTVM.

De modis conuertendi vel adiuuandi in ſpiritu peccatores.

421. **Q**ueres. Quà prudentiâ opus eſt, ad conuertendos magnos peccatores?

Reſpondeo. Præter ea, quæ ſuprà dicta ſunt, & adhuc per occaſionem dicentur, præſertim ex ſenſu S. Ignatij Patris noſtri, & S. Xauerij, ac P. Petri Fabri, hæc quoque valdè prodeſt.

Inprimis S. Xauerius hanc cum ſceleſtæ vitæ hominibus rationem, tenendam dicebat, vt ſcribit Turſel. l. 8. c. 12. Si quando, inquit, incidere in homines ad eò implicatos fraudibus, libidimbus, odiis, vt

non solum huius vitii expediti non laborent, verum necessaria respiciant remedia, omni humana Diuinaque ope eritendum est, vt eorum animi quamuis iam depositi aliquando tandem ratione sanentur. Proinde tu, nisi plane insaniant, amor & reuerentia, quam Christo Deo ac Domino suo debeant, proponenda: mortis independentis ac gehenne incutendus metus. Si quos neque amor Dei, neque timor stectet, eos vero acerbissimis penis, quas celestis ira ex improbis etiam in hac vita expetit, territare oportebit. Itaque denuntiandi graues diuturnique morbi, damna ac iactura rei familiaris, orbitas ac solitudo liberorum, coniugum probra, periculatum maritima, tum terrestria, casus inopinati & atroces, atque alia generis eiusdem, quibus inueterata maxime scelera ac flagitia solitus est Deus vindicare. Quippe multos videmus esse, quos multo magis talium incommodorum timor moueat, quam cruciatuum aeternorum.

422.

Quoniam vero magnum est errandi periculum in corrigendis aliorum vitiis, subdit S. Xaverius praecalam cautelam: Prauos cuiuspiam mores emendaturus, non prius manum admouebis, quam intimos eius perspexeris sensus. Itaque magnopere tibi suadeo, vt primum odoraris, atque inuestiges, an is vitio aliquo, aut mentis perturbatione occupatus, ab animi salute abhorreat. Si aequo eris animo, & ad accipiendam admonitionem parato, tum vero eum sedulo, qua videbuntur mouebis. Sin autem iras, aut quauis molestia perturbatum senseris, super sedendum erit monitionis officio, & affectus animus in sinuatione quaedam ac dulcedine orationis leniendus. Inde ad salutis suae cogitationem curamque, eum traduci oportebit. Lenioribus inirio tradendis monitis, quae si belle processerint, grauioribus inde oppugnando. Ad vltimum, vbi eum in tuam redegeris ditionem, obnoxio ad arbitrium tuum Leges impones, & quaecumque opus erunt, plane aperiteque praescribes. Ad leuandam molestiam, in amice sedandam, vnicum remedium est, angoris iracundiae causam extenuare prudenter, & verbis eleuare. Si iratus sit, iniuriam imprudencia potius, quam malevolentia attribuere, aut delictorum eius poenas diuinitus expetitas dicere: ipsum sortasse in parentes, propinquos, amicos, aut in alios innocentes, commississe aliquando aliquid, pro quo nunc penas caelesti Numini iustas ac debitas soluat. Hac aliasque eiusmodi, quae ad extinguendam valent iram inculcanda sunt. Quodde iras praecipi, ad ceteros impotentes animi motus transferendam. Istud autem vrbegitur, etsi aliqua veri species obiecta animum eius commouerit, tamen si colligat se, cogitationemque ad ipsam referens veritatem, res omnes consideret atque circumspiciat intentius, profecto intellecturum causam, quam obrem tantopere moueatur, nullam esse. Ita demum hilari leuatoque vultu illam animi absterget molestiam, ac pro hominis conditione & propensione voluntatis, quid factio opus sit, amice emixque commonebis.

Omni etiam ope efficere niteris, vt quos erudis ad pietatem, suas tibi tentationes, incurstantesque animum cogitationes aperiant. Hoc quippe ad virtutis absolutio-nem praecipuum praesidium est, rudibus in hoc genere

pugna aut non satis peritis exercitiisque. Ceterum si seuerior in eos quam benignior fueris (vt seueritas excludit fiduciam) facilius illi quibus a satana oppugnetur modis, silentio supprimunt, leuiter rati demonis insidias subire, quam acerbiter Magistri. Ita necessarium ad praesidio, telisque acerrimi hostis expositi, vsque ad incessentur praemittanturque donec malis domiti, faciat deditio-nem.

Si quos aut superbia aut libidine ac quopiam alio vitio tentari senseris, optimum erit, spatium ad cogitandum dato, iubere ipsos remedia aduersus illa ipsa vitia excogitare. Quod vt succedat ex sententia, vnam primum aperies ad eiusmodi res inueniendas: deinde praecipies, vt rationes exquirant, quibus alios a talibus vitiis deterreant. Ita medentes alii, ipsi medebuntur sibi.

Huc spectat praecalam S. Gregorij monitionem: Considerandum nobis est, fratres charissimi, vt ^{423.} ^{h. 17. ia} ^{Euag.} qui vna eademque exhortationis voce non suffi, it simul cunctos admonere, studeat singulos, in quantum valet, instruere, priuatis locutionibus adficere. Debemus namque pensare, quod a Domino sanctis dicitur Apostolus, Apostolos nobis: Vos estis sal terra. Si igitur sal sumus, condere mentes fidelium debemus. Vos igitur qui pastores estis (Missionarij nostri sunt ex charitate spontanea pastores, vera Episcopi & Parochi ex officio & iustitia) pensate, quia animalia Dei pastus: de quibus profecto animalibus, Deo per Psalmistam dicitur: Animalia tua habitabunt in ea. Et saepe videmus, quod petra salis brutis animalibus antepositur, vt ex eadem salis petra lambere debeant & meliorari. Quasi ergo inter bruta animalia petra salis, debet esse sacerdos in populis. Curare namque, sacerdoti necesse est, quae singulis dicat, vnumquemque qualiter admoneat, vt quisquis sacerdoti iungitur, quasi de salis tactu aeterna vita aperiatur condatur. Sal etenim non sumus, si corda audientium non condimus.

424.

Addam hoc loco praecalam modum quo quidam nosse conuertit magnum peccatorem confiteri nolentem. Hoc ita describit nosse P. Ioannes Crombecius, l. 2. c. 2. de studio perfecti. Quidam inquit, de Societate nostra (cum quo dum vueret, familiariter vixi) per Brabantiam iter faciens cum socio, homini desperabundo (Deo ita disponente) occurrit: quem ex rbeda conspiciat, rogauit, vt currum conscenderet, vicique recusantem importunitate. Cum Pater esset in rbeda, nullum ille fecit verbum, sed tacitus dicentem Patrem fixis intuebatur oculis: cumque Pater multa narraret, diuina prouidentia factum est, vt de peccatorum confessione sermonem institueret, tetigitque inter narrandum hominis vlcus: qui stomachabundus illud, Quid inquit, aistu: vnde me nosse nunguid ego te vidi antehac ait Pater: sed nos huiusmodi narrare solemus, ne vanis & inutilibus rebus teramus diem. Ne mirere: nisi forte quid in te sit, quam obrem inuari velis; quod libenter facturus sum. Iuueris: inquit ille: sed quis me iuare potest, si confiteri renuam: at qui certo tibi persuadeas, nunquam id me in aeternum facturum. Si sine confessione mihi opitulari possis, tum enim uero patiar, vt me adiuues. Solatus dominem sacerdoti,

CAPVT SEPTIMVM.

Magnâ animi applicatione laborandum in Missionibus.

ardos, bono animo esse iubet; reuocata alia proponit, promittitq; (prudenti consilio, vt hominem caperet.) se sine confessione (de qua ad tempus silendum putabat) auxilium allaturum. Tum ille confidenter, quod res erat, edixit: mortem se sibi eâ nocte destinasse; nisi remedium adueniret malo, angustias conscientia sua ultra ferre non posse; si sine confessione reconciliari Deo posset, nihil esse tam durum ac difficile quod recusaret: nihil noui arbutari, dura & aspera pati. Tum que ad conscientia carnisiciniâ extinguendam fecisset, prolixè enarrauit. Vt ergo sine peccatorum confessione se iuuari posse speraret, totum se Patri eâ conditione subdidit. Promittit Pater omnino se prestaturum, nec facturum de confessione verbum, si tantum ad pauculos dies obedire vellet. & omnia, que preciperet, ex amissim facere. Cum ergo rbeda domum appulisset, petiit à Patre, quid à se fieri vellet. Pater, instrue, inquit, latum conuiuium, lautum epulum, & hospites tuos hilariter habes. Indigebat videlicet homo marore prostratus animi relaxatione, & maxime nocte illâ decretoriâ. Post epulum idem rursum, Pater, ait, quid vis me facere? Totâ nocte, inquit, Pater, securus dormias, ego cum socio pro te vigilabo, Deumq; precabor. Postridie rediit, petens quid sibi mandatum vellet. Dicit aut ei Pater quaedam puncta meditationis, qua fiduciam & lætitiâ animo adderent, consideranda horis distribuitis: atque ita duxit vnum atque alterum diem: tradidit ei deinde examen accuratum conscientia: Non, inquit, vt conscientis, hac prepono, sed vt scribas peccata tua, & in memoriam reuoces, atque de singulis doleas, quod fecit ac caritate. Denique abduxit eum in syluam, socio longo intervallo subsequente; rogauitq; an bene excussisset animum, an nullum peccati genus in actum reliquisset, & ne quid forte te preterierit aut fugerit, inquit, sciscitabor ex te quadam. Rogauit quidquid horrendum, triste, atrox cogitari poterat per omnium scelerum genera, donec illud peccatum tangeret, quod ille admiserat, ac confiteri non audebat. Ibi perturbatus miser, & horrore concussus, vltro factus est: Illud, illud (inquit) est triste, infandum, horrendum, quod eloqui non audeo. Tum suaviter & benignè: Atqui, ait Pater, in libris meis grauiora sunt & funestiora; ab hoc alisq; multo atrocioribus te possum absolueri: iam confessus es, nec opus est pluribus, nisi vt dicas cetera que scripsisti. Prociidi vir bonus in genua, cetera dixit, ac rite confessus, beneficium absolutionis accepit; domumq; reuersus, lætorem vitam duxit, quam paucis annis post eum æternâ ac felice commutauit. Dum adhuc viueret, nactus Patris eiusdem alloquendi occasionem: Quantum bonum est, inquit, mi Pater, peccatorum confessio, quam securum me lacumq; reddidit: quam multatrisse sum passus, confessionem fugiens; qua factis euadere potuissem, si conscientia parere voluissem.

Totâ animi applicatione in Missionibus vacandum est conuersioni animarum; quia præter orationem, & conuersionem exemplarem, etiam applicatio totalis animi, necessaria est Missionariis, vt citius & copiosius Deo lucentur animas, & conuersa ac bonæ ad vitam sanctiorem excitentur. Debemus esse, inquit S. Basilus in Moral. Reg. 80. c. 17. tanquam Dei adiutores, qui solis Deo dignis operibus totos se mancipent pro Ecclesiâ Dei. Et B. V. Maria l. 4. Reuel. S. Brigit. c. 21. monuit: Amici Dei non debent attendari in seruitio Dei, sed laborare, vt homo malus, fiat bonus; & homo bonus, veniat ad perfectiora. Ideo primi nostri Patres, & primi S. Ecclesiæ Pastores, quia totos se applicabant lucris animarum, pauculi numero, innumerabiles conuerterunt. Ego, inquit S. Chrysostomus, h. r. ad pop. fin. hoc cum omni polliceor diligentia, & vobis omnibus spondeo, quod si vos omnes hic præsentis hic habitantium salutem curare volueritis, breui tota nobis corrigetur. Atqui non minima ciuitatis pars est hic: (scilicet in templo congregata pro concione audiendâ) multitudinem minima, sed pietate summa. Dispensemus salutem, sufficere vnus homo fidei zelo succensus, totum corrigere populum. Cum verò non vnus tantum, neque duo vel tres, sed tanta sit multitudo, qua negligentium curam posse attingere, non aliunde, sed per torporem vestrum, non per impotentiam, plures pereunt & labuntur: valdè enim absurdum, si pugnam quidem in foro viademus, non accedere, & pugnantem conciliare; quid verò dico pugnam: cum a sinu cecidisse viderimus, omnes manum porrigere, & pariter erigere studemus; fratrum verò pereuntium curam habebimus nullam?

Porro ex hac applicatione animi ad animas, tria bona sequuntur: Primum, Non querent speciosam conuersionem animarum, ided quia speciosa est, sed potius minùs speciosam, verum magis vtilem. Hoc monitum dabat B. M. Magdalena de Pazzis etiam circa res alias 4. par. vitæ c. 33. Ne curarent facere res magnas in apparentiâ, quia in his dicebat occultari superbiam periculosam animæ, sed que fiant magne & sublimes per ordinationem earum ad altum finem, rectâ intentione, quia talibus delectatur valdè Deus; & sunt abscondita ab aduersario. Harum rerum è numero sunt, cæteris paribus, doctrinæ Christianæ pueris & rudibus traditio; & confessiones assiduæ, potius quàm speciosæ conciones; conuersio pauperum familiarium, quàm diuitum. Ideo mirum non est, S. P. Ignatium, Professis (etsi, non sub obligatione voti, quam volebat inducere, sed impeditus fuit à P. Bobadilla) id commendatum cupiens, expressè hoc posuit in Regulâ Societatis,